

de lezer zal de belangrijkste functionarissen nog in hun activiteit tegenkomen. Wat Schmidts leiding betreft, merken wij slechts op dat ook hij op het standpunt stond dat men de krantenlezers en de radioluisteraars een zorgvuldig gedoseerde hoeveelheid nieuws moest voortzetten. Die gehele nieuwsvoorziening moest in dienst staan van de propaganda, zoals de propaganda op haar beurt in dienst stond van de politiek en aangezien Seyss-Inquarts politiek er op gericht was, de Nederlanders als het ware 'uit eigen beweging' de zegeningen van het nationaal-socialisme te laten ontdekken, vond ook de beïnvloeding die van Schmidts *Generalkommissariat* (alsmede van de *Presseabteilung*) uitging, als regel op de achtergrond plaats. Rechtstreekse, onverhulde Duitse propaganda was in '40 een uitzondering en zij zou ook later een uitzondering blijven omdat, van eind '40 af, de taak die het *Promi* in Duitsland vervulde, in bezet Nederland ter hand genomen werd door een op het *Promi* gemodelleerd, door de NSB'er dr. T. Goedewaagen geleid departement: het departement van volksvoorlichting en kunsten; wij komen er in ons volgend deel op terug. Er zijn niettemin in het eerste halfjaar der bezetting enkele propaganda-acties ondernomen waarbij de bezetter openlijk als initiatiefnemer optrad. Het heeft zin, daar kort bij stil te staan, in de eerste plaats op grond van de reacties aan Nederlandse kant.

Wij denken dan in de eerste plaats aan Seyss-Inquarts initiatief om Nederlandse kinderen hun vakantie in Oostenrijk te laten doorbrengen. De *Reichskommissar* maakte die mogelijkheid bekend bij zijn eerste bezoek aan Rotterdam (22 juni). Hij zei toen dat zesduizend kinderen van acht tot veertien jaar aan die reis konden deelnemen. Het kostte moeite, dat aantal bijeen te krijgen en er zijn onder diegenen die vertrokken, vermoedelijk (precieze gegevens ontbreken) vrij veel kinderen uit NSB-gezinnen geweest. De meeste ouders voelden er niets voor, aan Seyss-Inquarts opzet medewerking te verlenen. In Rotterdam wekte een circulaire van burgemeester Oud waarin deze de ouders aanspoorde, hun kinderen op te geven, veel ergernis – een ergernis die Oud versterkte toen hij enkele weken later samen met Seyss-Inquart bij het vertrek van de eerste groep aanwezig was. Deze vakantie-actie werd door de *National-Sozialistische Volkswohlfahrt* (wij zullen die organisatie nog behandelen) betaald. Mede doordat dit feit niet bekendgemaakt werd, gingen in Nederland spoedig geruchten de ronde doen dat de Nederlandse Bank er het geld voor had moeten fourneren. 'De schoft van *Radio Bremen* zei over de uitzending van Nederlandse kinderen naar de *Ostmark*', aldus een pamflet, 'dat Duitsland daarmee heeft bewezen dat het niet alleen wonden kan slaan maar ook wonden kan helen!!!' – A. van Atten wijdde er een gedicht aan dat spoedig in circulatie kwam: